

I. MỞ ĐẦU

Bác Hồ đã từng nói:

Vì lợi ích mười năm trồng cây

Vì lợi ích trăm năm trồng người.

Để thực hiện đúng mục tiêu Chương trình giáo dục tiểu học giúp học sinh hình thành và phát triển những yếu tố căn bản đặt nền móng cho sự phát triển hài hoà về thể chất và tinh thần, phẩm chất và năng lực; định hướng chính vào giáo dục về giá trị bản thân, gia đình, cộng đồng và những thói quen, nề nếp cần thiết trong học tập và sinh hoạt thì mỗi giáo viên có nhiệm vụ phải đào tạo nên những con người có đức, có tài cho xã hội. Bởi thế, nhiệm vụ của mỗi giáo viên không chỉ cung cấp cho học sinh những kiến thức về tự nhiên, xã hội mà còn phải xây dựng và hình thành cho các em ý thức tự chủ, tinh thần trách nhiệm cao ngay từ nhỏ... Nói cách khác, giáo viên vừa dạy chữ, vừa dạy cách làm người cho các em.

Phó giáo sư – Tiến sĩ Đặng Quốc Bảo – Học viện quản lý giáo dục từng cho rằng: “*Giáo viên chủ nhiệm lớp ở trường Tiểu học là nhà quản lý không có dấu đờ!*” Theo đó, giáo viên chủ nhiệm ở bậc Tiểu học có thể coi chính là linh hồn của lớp học, là người quản lý với các nhiệm vụ: lãnh đạo lớp học, điều khiển lớp học, tổ chức lớp học, giáo dục đạo đức cho học sinh, là cầu nối giữa phụ huynh và nhà trường... Giáo viên chủ nhiệm lớp đóng vai trò hết sức quan trọng trong việc hướng dẫn, chỉ đạo học sinh theo mục đích giáo dục toàn diện. Giáo viên vừa là thầy, vừa là người cha, người mẹ và cũng có lúc phải là người bạn tốt nhất của các em. Điều này cho thấy vai trò quan trọng của giáo viên chủ nhiệm ở Tiểu học.

Trong tất cả các mặt giáo dục đạo đức giữ một vị trí hết sức quan trọng vì chủ tịch Hồ Chủ tịch đã nêu: “*Dạy cũng như học, phải biết chú trọng cả tài lẫn đức. Đức là đạo đức Cách mạng, đó là cái gốc rất quan trọng, nếu không có đạo đức Cách mạng thì có tài cũng vô dụng.*” Chính vì lẽ đó, giáo dục đạo đức cho học sinh luôn luôn được xem trọng trong nhà trường, đặc biệt là môi trường Tiểu học – bậc học nền tảng trong hệ thống giáo dục quốc dân. Hơn

nữa, nếu thực hiện tốt nhiệm vụ giáo dục đạo đức cho học sinh thì chất lượng giáo dục toàn diện sẽ được nâng lên vì đạo đức có mối liên hệ mật thiết với các mặt giáo dục khác. Và để thực hiện được nhiệm vụ quan trọng này thì giáo viên chủ nhiệm là lực lượng chính, đóng vai trò nòng cốt trong việc giáo dục đạo đức cho các em khi còn ngồi trên ghế nhà trường.

Là một giáo viên chủ nhiệm lớp, tôi đã nhận thức được giáo dục đạo đức là nhiệm vụ hàng đầu trong công tác chủ nhiệm. Vì thế, trong những năm qua, tôi đã thực hiện một số biện pháp và bước đầu đã đem lại hiệu quả trong việc giáo dục đạo đức cho các em. Đó cũng là lí do tôi chọn sáng kiến: ***"Một số kinh nghiệm giáo dục đạo đức cho học sinh lớp 3"***.

II. NỘI DUNG

1. Thời gian thực hiện:

- Thời gian : Từ tháng 9 năm 2019 đến năm học 2020 -2021.

2. Đánh giá thực trạng

2.1 Thuận lợi:

- Trường học có nhiều hoạt động ngoài giờ bổ ích để giáo dục cho học sinh.

Có thư viện cho học sinh tham gia mượn sách để đọc.

- Học sinh: Đa số học sinh ngoan và có cố gắng trong học tập.

- Phụ huynh: Hầu hết rất quan tâm đến việc học và giáo dục đạo đức cho các em.

- Giáo viên: Quan tâm, gần gũi với các em học sinh trong lớp và thường xuyên liên lạc, trao đổi với phụ huynh học sinh, giáo viên bộ môn và nhà trường.

2.2 Khó khăn:

- Học sinh:

+ Sĩ số đông lớp có 37 học sinh, trong đó 20 nam, 17 nữ. Nhiều em chuyển về từ các xã vùng cao nên khó khăn trong học tập rất nhiều.

+ Một số em ngoan nhưng bên cạnh đó một số em chưa ngoan, chưa vâng lời thầy cô giáo, chưa lễ phép, chưa hòa nhã cùng các bạn, xưng hô chưa đúng mực với bạn bè. Số khác ở trường rất ngoan nhưng về nhà không xem trọng ông bà, cha mẹ, chưa lễ phép,...

+ Một số em bản thân các em chưa thật sự cố gắng trong học tập và rèn luyện bản thân.

- Giáo viên: Bản thân giáo viên chưa gần gũi với học sinh từ đầu năm, chưa có mối quan hệ mật thiết với giáo viên bộ môn và phụ huynh nhiều, chưa có điều kiện tạo ra nhiều sân chơi bổ ích cho học sinh một cách thiết thực. Giáo viên chưa khen thưởng, tuyên dương học sinh kịp thời.

- Phụ huynh: Một số phụ huynh chưa quan tâm đến việc học và giáo dục đạo đức cho các em do còn phải đi làm ăn xa.

a. Kết quả đạt được:

Qua quá trình thực hiện các biện pháp nêu trên vào việc giáo dục đạo đức cho học sinh trong nhà trường tôi thấy các em học sinh có chuyên cần, chăm chỉ, có ý thức cao trong học tập và rèn luyện, biểu hiện cụ thể như sau:

+ Lễ phép với thầy cô giáo, cán bộ và nhân viên trong trường, lễ phép với ông bà, cha mẹ, biết giúp đỡ thầy cô, ông bà, cha mẹ bằng những việc làm phù hợp với bản thân; xung hô phù hợp; đi thưa về gửi, tôn trọng bạn bè,...

+ Tham gia đầy đủ và thực hiện tốt các buổi lao động, hoạt động tập thể. Có ý thức thực hành tiết kiệm, quý trọng và bảo vệ tài sản của nhà trường, của lớp học.

+ Có những hành động thiết thực thể hiện lòng biết ơn của mình đối với các anh hùng, liệt sĩ như: tham gia phong trào kế hoạch nhỏ để xây dựng và thấp nền tri ân, chăm sóc nghĩa trang liệt sĩ hàng năm (Năm học 2020 – 2021: lớp nộp được 41,5 kg giấy vụn và 534 vỏ lon bia).

+ Biết quan tâm, giúp đỡ bạn bè và người khác bằng những việc làm cụ thể như: biết giúp đỡ bạn khi bạn gặp khó khăn, tham gia phong trào Nuôi heo đất để giúp các bạn học sinh nghèo đón Tết (Năm học 20120 – 2021: lớp ủng hộ được 293000 đồng), tham gia giúp đỡ các bạn học sinh nghèo vùng bão lũ (tiền, áo quần, dụng cụ học tập).

+ Xác định được mục đích học tập, chuyên cần, ham học, trung thực trong học tập, biết xung hô đúng mực với bạn bè, thầy cô, ông bà, cha mẹ,... và đạt kết quả tốt phẩm chất đạo đức cuối năm nhiều em đạt loại tốt so với đầu năm học. Luôn khiêm tốn và giúp đỡ nhau cùng học tập tiến bộ; mạnh dạn đấu tranh thói lười biếng, ỷ lại, thiếu trung thực trong học tập.

Phẩm chất cuối năm:

Mức hình thành và phát triển phẩm chất	Tổng số HS	Tốt		Đạt		Cần cố gắng	
		Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%
Chăm học, chăm làm	37	35	94,5	2	5,4		
Tự tin, trách nhiệm		35	94,5	2	5,4		
Trung thực, kỉ luật		34	91,8	3	8,1		
Đoàn kết, yêu thương		37	100	0			

b. Những mặt còn hạn chế:

- Một số phụ huynh chỉ quan trọng đến kết quả học tập vẫn còn xem nhẹ việc phát triển đạo đức, nhân cách của con mình.

c. Nguyên nhân đạt được và nguyên nhân hạn chế:

* Nguyên nhân đạt được:

- Giáo viên chủ nhiệm lớp cần nắm rõ hoàn cảnh, tâm tư, tính cách của từng học sinh của lớp mình ngay từ đầu năm học. Thông qua Giáo viên chủ nhiệm cũ, giáo viên chủ nhiệm mới nắm danh sách những học sinh cá biệt, những học sinh cần rèn luyện thêm về đạo đức để có hướng giáo dục ngay từ đầu.

- Giáo viên chủ nhiệm phải thực sự là người thân thiện - nhất là đối với những học sinh chưa ngoan. Xem các em như chính con em của mình để yêu thương và gần gũi, động viên chia sẻ với các em mọi vui buồn trong cuộc sống,... Xây dựng đôi bạn, nhóm bạn tốt để thường xuyên kèm cặp, uốn nắn kịp thời những hành vi tái phạm của những học sinh hư. Giáo viên chủ nhiệm phải xử lý khéo léo các thông tin mà học sinh trong nhóm phản ánh cho mình, đồng thời giáo dục các em đó có lòng thương yêu, đặt niềm tin vào sự tiến bộ của bạn. Từ đó giáo dục tốt về đạo đức, tư tưởng lối sống, ý thức rèn luyện mọi mặt cho các em.

- Giáo viên chủ nhiệm cần tuyên dương những học sinh có hành vi, thói quen tốt để những học sinh khác học tập; đối với những học sinh có hành vi xấu, giáo viên không nên trách mắng học sinh trước lớp mà nên gặp riêng em đó để trò chuyện, gợi mở để hiểu rõ hơn rồi từ đó mới đưa ra cách giáo dục nhẹ nhàng.

- Giáo viên chủ nhiệm cần xác định rõ mình cần giáo dục cho học sinh của mình điều gì, kết quả đạt được ra sao để tập trung vào những điều đó, tránh trường hợp điều gì cũng muốn, điều gì cũng giáo dục nên dẫn đến tình trạng hời hợt, không chuyên sâu.

- Giáo viên chủ nhiệm lớp cần mềm dẻo và cứng rắn đúng lúc để học sinh vừa quý vừa phục mình.

- Giáo viên chủ nhiệm không nên nóng vội trong việc giáo dục đạo đức cho

học sinh bởi vì đây là quá trình lâu dài, chưa thể cho thấy ngay được kết quả. Bên cạnh đó, giáo viên cần giáo dục học sinh thường xuyên và kiểm tra kết quả của việc rèn luyện đó.

- Giáo viên chủ nhiệm tuyệt đối không bao giờ đưa ra hình thức trách phạt học sinh của mình trong trạng thái tức giận. Giáo viên chủ nhiệm cũng nên áp dụng phương pháp kỉ luật tích cực đối với học sinh.

- Nhà trường tạo cơ hội học sinh được học tập, vui chơi.

- Giáo viên có sự phối kết hợp chặt chẽ với phụ huynh, giáo viên bộ môn và nhà trường.

- Giáo viên chủ nhiệm lớp cần tham khảo thêm các đồng nghiệp các cách giáo dục đạo đức có hiệu quả khác. Bên cạnh đó, giáo viên cũng nên tìm hiểu thêm sách báo, cập nhật thông tin để nắm thêm một số phương pháp giáo dục đạo đức hay để áp dụng.

* Nguyên nhân hạn chế:

- Do một số phụ huynh đi làm ăn xa nên không gần gũi được các em nên giao phó cho ông bà ở nhà và chỉ quan tâm đến kết quả học tập chứ chưa quan tâm được hết các hoạt động của các em nên việc giáo dục toàn diện các em này cũng gặp nhiều khó khăn.

III. GIẢI PHÁP THỰC HIỆN

1. Căn cứ thực hiện:

- Chỉ thị số 40/CT- BGĐT của Bộ trưởng Bộ giáo dục và Đào tạo về phát động phong trào thi đua và kế hoạch số 307/ KH-BGD&ĐT ngày 22 tháng 7 năm 2008 của Bộ giáo dục và Đào tạo về việc triển khai " Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực".

- Công văn số 1129/ KH-SGDDT- GDTH ngày 19 tháng 7 năm 2018 của Sở giáo dục và Đào tạo Quảng Ngãi về việc hướng dẫn tổ chức Hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong trường Tiểu học từ năm học 2018-2019.

- Công văn số 377/ KH-GDDT ngày 30 tháng 7 năm 2018 của Phòng giáo dục và Đào tạo Trà Bồng về việc hướng dẫn tổ chức Hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong trường Tiểu học từ năm học 2018-2019.

- Công văn số 514/KH- GDDT ngày 11 tháng 9 năm 2020 về việc hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ giáo dục cấp Tiểu học năm học 2020-2021 của Phòng giáo dục và Đào tạo Trà Bồng.

2. Nội dung, giải pháp và cách thức thực hiện:

a. Nội dung, phương pháp:

* Nội dung:

+ Học sinh có những hành vi ứng xử phù hợp với người thân, thầy cô, bạn bè, người lớn tuổi,... có ý thức về bổn phận của mình đối với người thân, đối với bạn bè, đối với cộng đồng và môi trường sống.

+ Hình thành cho các em lòng nhân ái mang bản sắc con người Việt Nam và có những hành động thể hiện lòng nhân ái.

+ Tôn trọng và thực hiện đúng pháp luật, các quy định của nhà trường, khu dân cư, sống hồn nhiên, mạnh dạn, đoàn kết, tự tin, trung thực.

+ Biết cách tự phục vụ, biết cách học tập, vận dụng làm được một số việc trong gia đình.

+ Biết xưng hô đúng mực với bạn bè, thầy cô, ông bà, cha mẹ,...

+ Rèn thói quen hành vi đạo đức, làm cho chúng trở thành bản tính tự nhiên của các em và duy trì lâu bền các thói quen đó để ứng xử đúng đắn trong

mọi hoàn cảnh.

* Phương pháp:

+ Tìm hiểu các tài liệu liên quan đến vấn đề giáo dục đạo đức cho học sinh Tiểu học.

+ Phương pháp điều tra : Điều tra thực trạng đạo đức của học sinh trong lớp, công tác giáo dục đạo đức, lấy ý kiến của giáo viên để thu thập thêm thông tin.

+ Phương pháp quan sát: Quan sát cử chỉ hành động biểu hiện phẩm chất đạo đức của học sinh thông qua các hành vi của các giờ học, dự giờ đồng nghiệp, ngoài giờ học các hoạt động vui chơi, giải trí...

b. Giải pháp thực hiện:

b.1 Điều tra, rà soát tình hình học sinh vào đầu năm học:

Khi ban giám hiệu phân công tôi chủ nhiệm lớp 3D. Ngay đầu năm học khi tiếp nhận lớp và tiến hành cập nhật thông tin học sinh. Đầu năm tôi xem thông tin về học sinh qua sổ chủ nhiệm, học bạ và tìm hiểu thêm thông qua các bậc phụ huynh để nắm được phần nào gia đình và học lực của học sinh qua bạn bè, người thân hoặc người hàng xóm của các em. Cách tìm hiểu này theo tôi thì đạt hiệu quả rất tốt. Ngoài ra, tôi còn tìm hiểu học sinh qua từng thói quen, hoạt động của các em ở lớp như: sinh hoạt 15 phút đầu giờ, sinh hoạt lớp, giờ ra chơi, những buổi lao động, sinh hoạt sao, sinh hoạt ngoại khóa... Qua trao đổi với giáo viên chủ nhiệm lớp 2D và qua điều tra trao đổi với phụ huynh bản thân tôi đã thu thập được một số thông tin cơ bản sau:

Sĩ số học sinh :

Tổng số: 37 em, Nữ: 17 em, Nam: 20 em. Trong đó số học sinh có hoàn cảnh khó khăn: 5em, mồ côi cha: 2 em, ở nhà với ông bà: 3 em.

Về học tập:

Biết tự phục vụ, tự quản: 12em; Biết hợp tác: 12 em; Biết tự học và giải quyết vấn đề 17 em.

Về phẩm chất:

Chăm học, chăm làm: 17 em; Tự tin, trách nhiệm: 20 em; Trung thực, kỉ luật: 20 em; Đoàn kết yêu thương: 25 em.

Sau khi tìm hiểu và trao đổi với giáo viên chủ nhiệm cũ bản thân tôi nắm bắt được tình hình chung như sau: Một số em có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn như mồ côi cha, có em thì cha mẹ đi làm ăn xa nên phải ở nhà với ông bà nên việc quản lý nhắc nhở các em cũng không được quan tâm một cách chặt chẽ. Số khác chỉ tôn trọng cô giáo chủ nhiệm chưa tôn trọng thầy cô giáo bộ môn. Bên cạnh có một số em về nhà xưng hô không đúng mực với ông bà, số khác ở trường chưa xưng hô với bạn bè đúng mực.

Thông cách tìm hiểu này tôi đã giúp đỡ được em Đỗ Thị Tường Vy, cụ thể như sau: Năm học vừa qua bản thân tôi được phân nhiệm vụ chủ nhiệm lớp 3D, trong lớp có nhiều học sinh nghịch ngợm. Chính vì thế mà tôi thường quan sát các em vào giờ sinh hoạt ngoại khóa và giờ ra chơi để tìm ra những học sinh có thái độ, hành vi đạo đức không tốt như: nói tục, gây gổ và thậm chí là đánh bạn.... Tôi tìm cách động viên, quan tâm và uốn nắn các em kịp thời. Trong lớp tôi đặc biệt quan tâm đến em Đỗ Thị Tường Vy, em này mồ côi cha ở với mẹ, hằng ngày đi làm ăn xa em thường xuyên ở nhà với ông bà ngoại. Trên lớp em rất ngoan nhưng rụt rè không hòa đồng cùng bạn, hay dùng những lời nói không đúng mực với bạn bè, cộc tính. Tôi tìm hiểu những người hàng xóm thì biết được hoàn cảnh của em thiếu thốn tình cảm ba mẹ. Tôi thường xuyên động viên, trò chuyện hướng dẫn tạo cơ hội cho em có cơ hội hòa nhập cùng bạn bè. Mỗi khi em mạnh dạn hay làm bài tốt tôi thường tuyên dương em trước lớp. Từ đó em có những thói quen tốt hòa nhã cùng bạn bè, biết giúp đỡ cô, ... Những lúc rảnh rỗi tôi thường sắp xếp thời gian đến nhà thăm và động viên em, trao đổi cùng ông bà để tìm ra cách giáo dục em một cách tốt nhất và cuối năm em đạt học sinh có đạo đức đạt loại tốt.

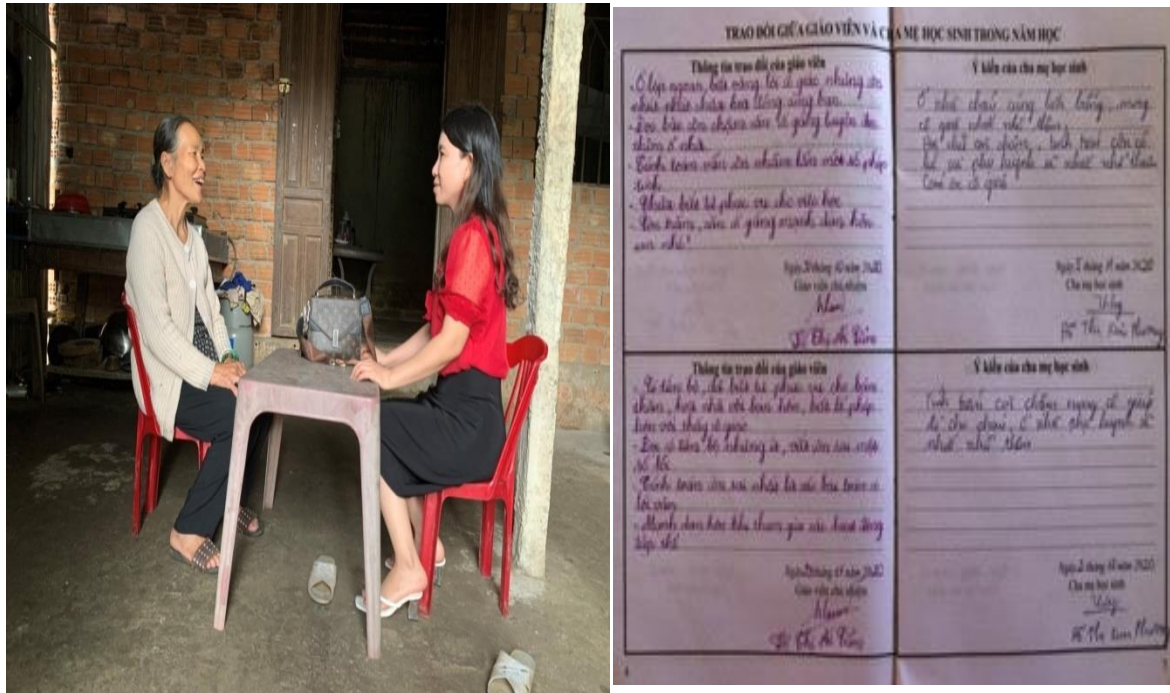
Trao đổi với phụ huynh và em Đỗ Thị Tường Vy

b.2. Phối hợp giáo viên bộ môn, gia đình, nhà trường và xã hội.

Sự thành công trong công tác chủ nhiệm lớp của giáo viên cần phải có sự phối kết hợp chặt chẽ với phụ huynh học sinh, các giáo viên bộ môn. Do đó, giáo viên chủ nhiệm lớp cần giữ mối liên hệ chặt chẽ, thường xuyên với các lực lượng này để họ cùng tham gia vào công tác giáo dục đạo đức cho các em.

Để giáo dục tốt cho học sinh cần có sự phối hợp giữa gia đình – nhà trường – xã hội. Vì thế, gia đình chính là một nhân tố đóng vai trò cốt lõi trong quá trình giáo dục đạo đức cho học sinh. Tuy nhiên, vì một số lí do khách quan mà các em thiếu đi sự quan tâm từ phía gia đình: cha mẹ vì quá bận rộn không có điều kiện thời gian để chăm sóc con cái; không khí gia đình cũng ảnh hưởng rất lớn đến các em như cha mẹ bỏ nhau, cha mẹ không hòa thuận khiến các em thiếu thốn tình yêu thương,... Bên cạnh đó, một số em có hoàn cảnh khó khăn, không có điều kiện vật chất đầy đủ như các bạn bè khác trong lớp mà không vượt lên được hoàn cảnh nên sinh ra tự ti, co mình lại,... khiến các em trở thành những học sinh cá biệt. Vì thế, là một giáo viên chủ nhiệm lớp thì trước hết ngay từ đầu năm học tôi đã tìm hiểu về hoàn cảnh gia đình của các em để từ đó có kế hoạch cụ thể để giáo dục. Thông qua nhiều hình thức như: qua sổ liên lạc, qua các cuộc họp phụ huynh, trao đổi trực tiếp với phụ huynh, tạo nhóm

zalo lớp để tiện trao đổi với phụ huynh,... để cùng giáo dục các em, đặc biệt là những học sinh cá biệt. Khi gặp gỡ, trao đổi trực tiếp với phụ huynh, giáo viên cần tế nhị, khéo léo, tránh nói những lời, nhận xét khiến phụ huynh cảm thấy ức chế rồi trút giận vào học sinh. Giáo viên chủ nhiệm lớp cũng nên tư vấn để phụ huynh có cách giáo dục các em một cách hiệu quả nhất.

Hình: Giáo viên trao đổi trực tiếp với phụ huynh tại nhà và số liên lạc.

Một lực lượng khác cũng có trách nhiệm giáo dục cho học sinh đó là các giáo viên bộ môn. Giáo viên bộ môn tuy không có nhiều thời gian với học sinh như giáo viên chủ nhiệm hay cha mẹ học sinh nhưng họ lại là những người góp phần hoàn thiện sự chân – thiện – mỹ ở các em. Do vậy, đối với các giáo viên bộ môn, tôi thường trao đổi với các giáo viên ấy về tình hình học tập, sự tiến bộ của các em. Đặc biệt, tôi nhờ họ theo dõi sự tiến bộ trong các hành vi ứng xử của học sinh, nhất là những em học sinh cá biệt. Bởi vì, có nhiều học sinh vì sợ giáo viên chủ nhiệm nên trước mặt giáo viên chủ nhiệm thì các em ngoan ngoãn, thực hiện đúng kỉ cương, nề nếp nhưng trong các tiết bộ môn thì các em lại có những hành vi, ứng xử chưa đúng. Cho nên, thông qua các giáo viên bộ môn tôi sẽ nắm được chính xác sự tiến bộ của học sinh.

Hình: Giáo viên chủ nhiệm kết hợp với giáo viên bộ môn để giáo dục các em.

Vì vậy, muốn giáo dục kịp thời, chấn chỉnh những sai lệch cho các em trong cuộc sống, học tập hàng ngày tôi tiến hành thực hiện như sau: Đầu năm học mời phụ huynh học sinh họp, nêu lý do, tầm quan trọng của việc giáo dục đạo đức kịp thời những hành vi ứng xử cho học sinh, nắm được số điện thoại cụ thể của từng phụ huynh. Từ đó giáo viên cùng phụ huynh ký bản thoả ước, cùng phối hợp thực hiện giáo dục các em ở nhà, trao đổi thường xuyên, kịp thời những thông tin về hành vi đạo đức của các em giữa giáo viên chủ nhiệm và phụ huynh. Vào đầu năm học giáo viên chuẩn bị mỗi em 1 cuốn sổ liên lạc để ghi chép và trao đổi những điều giáo viên cùng phụ huynh học sinh. Ngoài ra khi có việc cần trao đổi thì giáo viên hoặc phụ huynh điện thoại trực tiếp để trao đổi. Qua thực hiện tôi đã nhận được thông tin phản hồi của phụ huynh học sinh hàng tuần.

Như vậy việc giáo dục đạo đức cho học sinh thông qua việc phối hợp giữa giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn, gia đình, nhà trường và xã hội luôn được xem là cầu nối để giáo dục các em trở thành con người hoàn thiện nhất mà chúng ta luôn hướng tới.

b.3. Giáo dục đạo đức lối sống cho học sinh thông qua các hình thức học tập:

b.3.1. Giáo dục đạo đức cho học sinh thông qua phim ảnh, truyện đọc:

Bản thân tôi luôn quan niệm rằng giáo dục đạo đức cho học sinh là một việc làm thường xuyên và diễn ra trong mọi hoàn cảnh. Là giáo viên chủ nhiệm lớp nên tôi lại có nhiều thời gian với học trò của mình hơn. Vì thế, giờ giải lao tôi thường cho học sinh ngồi tại lớp và chiếu những đoạn phim hoạt hình trong ‘Quà tặng cuộc sống’ – là những câu chuyện nhỏ của cuộc sống hàng ngày nhưng lại chứa đựng những thông điệp nhân văn sâu sắc và lớn lao. Tuy nhiên, giáo viên chủ nhiệm cũng cần lựa chọn những đoạn phim có nội dung giáo dục nhẹ nhàng, phù hợp với học sinh Tiểu học như :

Một ngày của mẹ <http://www.youtube.com/>

Ước mơ của bé <http://www.youtube.com/>

Quà tặng mẹ <http://www.youtube.com/>

Những đoạn phim hoạt hình sống động chứa đựng những bài học sâu sắc nên giúp các em tiếp thu một cách nhẹ nhàng, đầy hứng thú.

Bên cạnh đó, tôi còn thay đổi hình thức xem phim bằng đọc truyện – đặc biệt là những câu chuyện cổ tích. Chuyện cổ tích thường là những câu chuyện mà ở đó người tốt, người xấu rõ ràng và kết thúc câu chuyện bao giờ cái tốt cũng thắng, người tốt được sung sướng, hạnh phúc; kẻ xấu bị trừng trị. Đối với trẻ thơ, đó rõ ràng như là trắng với đen, giúp các em hiểu hơn về thế giới và quy luật công bằng của nó. Các em sẽ có niềm tin là nếu làm việc tốt thì sẽ được yêu quý, không nên làm việc xấu vì sẽ bị phạt và mọi người ghét bỏ. Thế giới cổ tích gọi lên ở trẻ thơ những ước mơ về cái đẹp, cái nhân hậu và niềm tin vào sự chân thật luôn chiến thắng cái xấu. Tất cả những điều đó có tác dụng kích thích trực tiếp vào trí tưởng tượng của các em, hình thành tình cảm yêu ghét đúng đắn và phát triển tư duy cho các em, hướng các em học tập và làm theo những nhân vật tốt trong câu chuyện góp phần hoàn thiện nhân cách cho trẻ.

Có thể nói rằng phim ảnh, truyện đọc có sự tác động rất lớn đối với tâm hồn trẻ. Ngày nay, khoa học công nghệ phát triển, học sinh có nhiều điều kiện để tiếp xúc với Internet và học hỏi rất nhiều điều hữu ích từ đó. Tuy nhiên, bên cạnh mặt tích cực, Internet cũng có một số điểm tiêu cực như có những hình ảnh, phim truyện không phù hợp với những giá trị đạo đức con người Việt

Nam. Vì thế, học sinh xem nhưng thiếu người định hướng và giáo dục nên dễ nhận thức sai lầm kéo theo hành vi sai. Do đó, người giáo viên chủ nhiệm lớp phải định hướng cho các em bằng cách giới thiệu cho các em những bộ phim hay có tính giáo dục hay cung cấp những đường link về những trang Web truyện đọc bổ ích để các em có thể ở nhà tự xem và đọc.

Trên cơ sở đó giúp các em tập luyện trong đời sống thực tế, hình thành các hành vi, tập quán hành vi lành mạnh, góp phần tạo nên lối sống phù hợp với các chuẩn mực đạo đức văn hóa.

Hình: Học sinh tham gia đọc truyện tại lớp và thư viện của trường.

b.3.2 Giáo dục truyền thống lịch sử cho học sinh:

Giáo dục truyền thống lịch sử cho học sinh là một trong những nhiệm vụ quan trọng, góp phần nâng cao nhận thức, hình thành và phát triển nhân cách, đạo đức cho các em. Với học sinh Tiểu học thì các em cần phải biết và nắm được một số truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam như: yêu nước, bất khuất chống giặc ngoại xâm, đoàn kết, nhân nghĩa,... Do đó, trong các tiết sinh hoạt lớp chủ yếu là các tiết sinh hoạt lớp ở tháng tôi đưa thêm nội dung giáo dục truyền thống lịch sử vào, cụ thể:

* Tháng 9: Chủ điểm : Mái trường mến yêu

- * Tháng 10: Chủ điểm : Mẹ và cô giáo
- * Tháng 11: Chủ điểm : Nhớ ơn thầy cô
- * Tháng 12: Chủ điểm “Chúng cháu yêu quý chú bộ đội”
- * Tháng 1, 2: Chủ điểm : “Mừng Đảng – Mừng Xuân”
- * Tháng 3 : Chủ điểm : “Bông hồng tặng mẹ ”
- * Tháng 4: Chủ điểm “Nhớ nguồn”
- * Tháng 5: Chủ điểm “Làm nghìn việc tốt, dâng Bác kính yêu”

Ngoài ra trường tôi còn tổ chức cho các em tham quan học tập để các em nắm rõ hơn về lịch sử Việt Nam và Bác Hồ.

Thông qua các buổi tham quan, học sinh không chỉ hiểu thêm về trang sử hào hùng của dân tộc mà còn thấy tự hào và nhận được ra rằng để mình có cuộc sống như hiện nay thì đã có rất nhiều người đã phải hi sinh xương máu để bảo vệ Tổ quốc. Từ đó, các em sẽ có những hành động thiết thực để thể hiện lòng biết ơn của mình như tích cực tham gia các hoạt động đền ơn đáp nghĩa như: Chăm sóc giúp đỡ gia đình thương binh liệt sĩ, thắp hương và chăm sóc nghĩa trang liệt sĩ; tích cực tham gia phong trào nuôi heo đất để giúp bạn vượt khó trong lớp trong trường, giúp các bạn vùng bị lũ lụt,.... Giúp học sinh biến nhận thức thành những hành động cụ thể chính là sự thành công của người giáo viên chủ nhiệm lớp trong việc giáo dục các em.

Hình: Giáo viên và học sinh tham quan tượng đài mẹ Thứ (Quảng Nam)

Hình: Giáo dục truyền thống lịch sử, yêu nước qua buổi tham quan thực tế.

b.3.3 Giáo dục học sinh thông qua các hoạt động ngoài giờ lên lớp

Trong các buổi sinh hoạt tập thể tôi luôn lồng ghép những nội dung giáo dục đạo đức cho học sinh như kể chuyện về gương “Người tốt – việc tốt”, tuyên dương những học sinh ngoan, lễ phép với người lớn, thầy cô. Đối với tiết hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp tôi thường cho học sinh đóng vai, xử lý tình huống.

Hoạt động ngoài giờ lên lớp thường tổ chức toàn trường nên các em được giao lưu, học hỏi các kiến thức cũng như kĩ năng. Từ đó các em mạnh dạn hơn và biết giúp đỡ nhau hơn trong các hoạt động. Trong các buổi hoạt động ngoài giờ lên lớp các hoạt động tổ chức mang tính giáo dục lòng nhân ái như tham gia các chương trình văn nghệ vì người nghèo, những người khuyết tật, giúp bạn vượt khó,...

Hoạt động văn nghệ, thể dục thể thao nhằm chào mừng các ngày lễ lớn trong năm như: Mừng Đảng mừng xuân, nhớ ơn Bác Hồ, chào mừng ngày Nhà giáo Việt Nam ngày 20 - 11, vui trung thu,.... nhằm gây quỹ để giúp các bạn có hoàn cảnh khó khăn hay giúp những bạn gặp khó khăn trong vùng bão lũ. Thông qua các hoạt động này giúp các em mạnh dạn, tự tin hơn, biết giúp đỡ những hoàn cảnh khó khăn.

Hình: Văn nghệ vui Trung thu.

Như vậy qua các hoạt động tập thể, ngoài giờ lên lớp, từ đó nếp sống đạo đức của các em sẽ có chuyển biến tốt, trước hết là tinh thần đoàn kết, ý thức tập thể, biết giúp đỡ nhau trong mọi hoạt động. Thông qua các hoạt động tập thể các em có trách nhiệm, mạnh dạn hơn và tự biết chịu trách nhiệm về mình hơn.

Hình: Tham gia ngày hội Tiến bước lên Đoàn 26/3/2021

Hình: Học sinh tham gia lao động và ngày hội vui khỏe do trường tổ chức

Các buổi lao động tập thể, các cuộc thi tài năng, tổ chức giao lưu các cuộc thi tập thể giữa các khối lớp nhằm tăng thêm tinh thần đoàn kết và gần gũi nhau hơn. Khi tham gia các hoạt động tập thể tạo động lực cho các em hăng say học tập và chất lượng giáo dục ngày được nâng cao hơn.

Từ đó, giúp học sinh biến nhận thức thành những hành động cụ thể cho chính bản thân mình biết phân biệt đúng, sai, tốt, xấu, nên làm hay không nên làm đó chính là sự thành công của người giáo viên chủ nhiệm lớp trong việc giáo dục đạo đức cho các em.

b.4. Xây dựng quy tắc ứng xử của học sinh:

Văn hóa ứng xử của học sinh cũng là một vấn đề mà giáo viên chủ nhiệm lớp cần quan tâm. Để làm tốt nhiệm vụ này, ngay từ đầu năm học, tôi đã cho học sinh của mình tự xây dựng quy tắc ứng xử. Các quy tắc ứng xử do các em

xây dựng thường ngắn gọn, dễ hiểu và gần gũi chứ không mang tính chất giáo điều, dài dòng, khó ghi nhớ, chẳng hạn: đi thưa về gửi; lễ phép với thầy cô và người lớn tuổi; vâng lời ông bà, cha mẹ; gọi bạn xưng mình; không cãi nhau; không nói bậy,... Trong quá trình dạy học bản thân tôi cũng đã áp dụng một số phương pháp dạy học tích cực vào những tiết dạy học của mình như tổ chức hoạt động nhóm, thảo luận, trình bày, tạo cơ hội cho các em mạnh dạn, tự tin, trao đổi cùng bạn. Bản thân giáo viên cũng gặp gỡ riêng các em để động viên, phân tích cho các em biết được những hành vi nào đúng hành vi nào sai để các em nhận biết và tự điều chỉnh hành vi của các em một cách phù hợp hơn.

Như thế, khi trực tiếp tham gia vào việc xây dựng quy định thì các em sẽ có ý thức hơn, thấy rõ nhiệm vụ cụ thể của mình. Các quy tắc này thường đề ở cuối lớp học - nơi mà tất cả các em đều quan sát được.

Để những quy tắc ứng xử đó được học sinh thực hiện có hiệu quả thì giáo viên chủ nhiệm lớp cần có biện pháp hợp lí. Ngay đầu năm giáo viên giao nhiệm vụ cho các bạn tổ trưởng, tổ phó theo dõi động viên nhắc nhở và báo cáo với giáo viên chủ nhiệm để giáo viên tìm hướng giải quyết hợp lý. Ngoài ra giáo viên cũng xây dựng đôi bạn cùng tiến để các em tự vươn lên trong học tập và rèn luyện bản thân và có sự thi đua giữa các bạn với nhau. Khi học sinh thực hiện tốt những quy định trên thì ở các tiết sinh hoạt lớp tôi thường tuyên dương những em đó. Có lúc, thấy học sinh của mình biết giúp đỡ bạn thì giáo viên cũng nên dành cho em đó một lời khen ngay lúc đó. Lời khen lúc đó là động lực để thôi thúc các em nỗ lực hơn nữa để hoàn thiện mình. Ngược lại, khi thấy học sinh của mình có hành động cư xử chưa đúng mực thì giáo viên cần nhắc nhở, uốn nắn kịp thời. Tuy nhiên, cách nhắc nhở của giáo viên cũng cần phải tế nhị, tránh làm tổn thương các em. Giáo viên nên đặt niềm tin ở học sinh bởi vì làm thế các em sẽ thấy được sự tin tưởng của giáo viên và cố gắng, nỗ lực để thực hiện những điều mà thầy cô đã dạy. Giáo viên cũng cần lưu ý rằng khi học sinh của mình có sự tiến bộ thì cũng kịp thời tuyên dương, khích lệ cho dù sự tiến bộ đó là nhỏ nhất.

Hình: Giúp đỡ bạn trong học tập

Hình: Một số quy tắc ứng xử của lớp

b.5. Tạo cơ hội cho trẻ giúp đỡ người khác:

Một trong những bài học quý giá mà giáo viên chủ nhiệm cần dạy cho học sinh của mình là tạo cơ hội cho trẻ giúp đỡ những người khác. Chúng ta không thể chỉ bàn luận về cách “phải thế này hoặc thế kia” suông một cách hời hợt. Để khơi dậy lòng yêu thương ở học trò thì tôi thường đặt câu hỏi “Em sẽ cảm thấy thế nào nếu em là bạn?”. Khi đặt vào hoàn cảnh đó, trẻ sẽ bộc lộ những suy nghĩ của mình. Dựa vào những suy nghĩ của học trò, tôi sẽ định hướng được cách giáo dục phù hợp. Nếu như đó là suy nghĩ đúng, tôi tuyên dương, khen ngợi, động viên để học sinh có thêm động lực, tự tin để suy nghĩ tích cực, tiếp tục làm những việc tốt và đưa ra những quyết định trưởng thành hơn. Ngược lại, nếu như những suy nghĩ đó còn ích kỉ, mang tính tiêu cực thì tôi sẽ nhẹ nhàng phân tích để học sinh nhận ra điều đó là chưa đúng. Nhờ vậy, học sinh lớp tôi dần dần nhận thấy được rằng quan tâm, giúp đỡ người khác là một việc làm mang ý nghĩa nhân văn nên các em tích cực tham gia. Trong năm học 2020 – 2021, học sinh lớp 3D đã tham gia Nuôi heo đất được 293.000 đồng để tặng cho học sinh có hoàn cảnh khó khăn trong lớp, tham gia ủng hộ các bạn học sinh vùng bão lũ hơn 200.000 đồng và nhiều đồ dùng học tập...

Khơi dậy sự quan tâm, giúp đỡ người khác ở trẻ không những chỉ tốt cho sự phát triển tính cách của chúng mà còn có ý nghĩa nhân văn đối với xã hội.

Hình: Phong trào nuôi heo đất tặng quà cho học sinh có hoàn cảnh khó khăn

Hình: Ban giám hiệu tặng quà cho các em trong dịp Tết nguyên đán

IV. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

1. Kết luận:

Trường Tiểu học là nơi có thể làm tốt công tác giáo dục đạo đức cho học sinh bởi vì trẻ Tiểu học dễ dàng học được điều tốt và cũng dễ dàng nhiễm điều xấu. Công tác giáo dục đạo đức trong nhà trường Tiểu học hiện nay là một nhiệm vụ hết sức cần thiết và cấp bách đang được Đảng, nhà nước và xã hội quan tâm. Việc giáo dục đạo đức tốt là góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện. Bởi vậy người giáo viên cần phải nhận thức được tầm quan trọng về mặt giáo dục đạo đức để hoàn thành tốt nhiệm vụ công tác chủ nhiệm lớp. Nếu ngay từ bậc học này có sự đầu tư quan tâm giáo dục đạo đức thì sẽ giúp ích rất nhiều cho việc hình thành nhân cách người sau này của trẻ. Điều đó, đòi hỏi giáo viên chủ nhiệm cần quan tâm nhiều đến việc giáo dục đạo đức cho các em, như:

- + Giáo dục để các em nhận thức được và có những hành vi ứng xử phù hợp với người thân, thầy cô, bạn bè, người lớn tuổi..., có ý thức về bổn phận của mình đối với người thân, đối với bạn bè, đối với cộng đồng và môi trường sống.

- + Hình thành cho các em lòng nhân ái mang bản sắc con người Việt Nam và có những hành động thể hiện lòng nhân ái.

- + Tôn trọng và thực hiện đúng pháp luật, các quy định của nhà trường, khu dân cư, sống hồn nhiên, mạnh dạn, tự tin, trung thực.

- + Rèn thói quen hành vi đạo đức, làm cho chúng trở thành bản tính tự nhiên của các em và duy trì lâu bền các thói quen đó để ứng xử đúng đắn trong mọi hoàn cảnh.

- + Biết cách tự phục vụ, biết cách học tập, vận dụng làm được một số việc trong gia đình.

- + Tăng cường công tác giáo dục ý thức tiết kiệm, các việc làm từ thiện để giúp đỡ các hoàn cảnh khó khăn trong lớp, trường, huyện...

- + Giáo viên cần phải là hình mẫu, là tấm gương sáng để học sinh noi theo. Giáo viên chủ nhiệm lớp phải nắm rõ đặc điểm tâm lý của học sinh Tiểu học

cũng như đặc điểm của từng em học sinh. Giáo viên cần luôn giữ chữ tín với học trò của mình. Sử dụng nhiều phương pháp dạy học tích cực và tạo nhiều sân chơi bổ ích cho học sinh.

+ Ngoài ra nhà trường cần tổ chức ngày hội truyền thống với nhiều hoạt động phong phú thu hút học sinh tham gia. Tổ chức tốt việc thực hiện các chủ điểm giáo dục học sinh theo từng khối lớp nhằm rèn luyện nếp sống đạo đức cho các em.

+ Tạo điều kiện tổ chức các hoạt động tập thể : tham quan các di tích lịch sử, chăm sóc nghĩa trang liệt sĩ, tạo sân chơi thi đua đọc sách trong 1 ngày hằng tuần, múa hát tập thể, các hoạt động ngoài giờ lên lớp...

Để đạt được những yêu cầu trên, nhà trường, gia đình và các tổ chức xã hội cần nhận thức đầy đủ và có trách nhiệm cùng với các nhà quản lý giáo dục tiến hành các hoạt động giáo dục thiết thực nhằm phát triển năng lực toàn diện cho học sinh.

2. Phạm vi áp dụng: Học sinh lớp 3 của Trường tiểu học Trà Xuân đồng thời có thể áp dụng cho khối lớp 3,4,5 của tất cả các trường Tiểu học trên địa bàn huyện.

3. Kiến nghị:

a. Đối với giáo viên:

Để làm tốt vai trò, trách nhiệm của một người giáo viên chủ nhiệm thì người giáo viên cần:

Thứ nhất, giáo viên chủ nhiệm phải là hình mẫu, là tấm gương sáng để học sinh noi theo. Giai đoạn trẻ từ 6 – 10 tuổi là giai đoạn mà hình ảnh của người lớn, đặc biệt là của giáo viên có ý nghĩa rất to lớn trong việc giáo dục trẻ. Vì vậy, giáo viên chủ nhiệm cần hiểu được rằng không phải những lời nhắc nhở, những bài học lí thuyết mà chính những hành động, cử chỉ của giáo viên dù là nhỏ nhất sẽ để lại ấn tượng sâu đậm trong lòng học sinh.

Thứ hai, giáo viên phải nắm rõ đặc điểm tâm lý của học sinh Tiểu học cũng như đặc điểm của từng em học sinh lớp mình bởi vì đây là cơ sở để xây dựng các nguyên tắc, các phương pháp, hình thức giáo dục phù hợp. Nhân cách của

các em ở giai đoạn này mang tính đang hình thành. Việc hình thành nhân cách của trẻ không thể hoàn thiện một sớm một chiều được. Do đó, thầy cô giáo tuyệt đối không được ‘chụp mũ’ nhân cách của trẻ, trái lại phải dùng những từ ngữ nhẹ nhàng, mang tính gợi mở và chờ đợi. Cần thiết phải đảm bảo sự bình đẳng cho học sinh để hình thành và phát triển hành vi đạo đức, quan tâm đặc biệt đến những học sinh đang gặp những khó khăn trong cuộc sống. Điều quan trọng là giáo viên chủ nhiệm cần tìm hiểu rõ lí do, sau đó trò chuyện với học sinh để em đó hiểu rằng hành động như thế là sai và từ đó không có hành vi như thế nữa. Cần có những định hướng đúng đắn cho sự hình thành và phát triển hành vi đạo đức tiếp theo của học sinh sau bậc tiểu học.

Thứ ba, giáo viên cần luôn giữ chữ tín với học trò của mình. Đây là điều không thể thiếu được trong việc giáo dục đạo đức cho học sinh. Một khi giáo viên đã hứa thực hiện điều gì với học sinh thì nên cố gắng để thực hiện, trong trường hợp vì lí do nào đó giáo viên không thực hiện được thì giáo viên cần nói lời xin lỗi với các em.

Cuối cùng, giáo viên đừng ngại ngần nói lời ‘cảm ơn’ khi học sinh giúp mình làm gì đó và ‘xin lỗi’ khi mình sai. Làm được điều đó là giáo viên đã thể hiện sự tôn trọng của mình đối với học trò. Quan trọng hơn, điều này càng làm tăng thêm sự gần gũi và niềm yêu mến của học sinh đối với giáo viên.

b. Về phía nhà trường:

Cần tổ chức cho học sinh tham gia vào các hoạt động tập thể, giúp các em mạnh dạn, có cơ hội bộc lộ những phẩm chất đạo đức, từ đó giúp giáo viên có biện pháp giáo dục đạo đức cho các em một cách tốt nhất.

c. Về phía gia đình học sinh:

Cần theo dõi, quan tâm đến con em mình hằng ngày, động viên chia sẻ để cho các em cảm nhận được tình yêu thương của chính gia đình của mình. Phối hợp tốt với nhà trường, các lực lượng giáo dục khác ngoài xã hội để có biện pháp giáo dục các em.

Đạo đức là một phạm trù rộng lớn, vì thời gian nghiên cứu có hạn, nên bản sáng kiến kinh nghiệm này có thể còn chỗ hạn chế thiếu sót. Rất mong Hội

đồng khoa học các cấp và các bạn đồng nghiệp góp ý để bản sáng kiến kinh nghiệm của tôi hoàn thiện hơn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

**XÁC NHẬN
CỦA THỦ TRƯỞNG**

Trà Xuân, ngày 25 tháng 3 năm 2022

Tôi xin cam đoan đây là sáng kiến bản thân thực hiện, không sao chép nội dung của người khác, nếu vi phạm chịu xử lý theo quy định.

Người viết

Võ Thị Ái Cẩm

